

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY V : NÚM. 33

REVISTA D'INCA MENSUAL
FEBRER 1923

Redacció i Administració
Murta, 5.-Inca.

L'ENSENYANÇA A INCA

L'Inspector de 1ª Ensenyança ha passat per Inca.

En les seves dates estadístiques hem pogut veure el pas altament satisfactori que ha donat el nostre poble dins el camp de l'Instrucció.

Fa un any i mig els nins que assistien a les escoles no passaven de 200; avui les matrícules n'acusen 500. L'augment per tant és més del doble.

De que el poble respònd quan el criden, això n'és una prova. La campanya a favor de l'Instrucció, ha donat el seu efecte. L'any passat dalt les columnes d'aquesta revista, llamentàvem que l'autoritat hagués de servir-se de la força per imposar la Instrucció als inquers.

Mes, benhaja aquest comensament; perquè de segur sols d'ell i dels actes que l'han seguit, depèn aquesta nova era redemptora que va comensant aquest despertar del poble de l'estat d'inconsciència dels seus deures, tant fatal per l'individu i per la societat.

Però l'estat intel·lectual de la nostra infància se troba ara en el seu període àlgid i tant pot anar aguantant i creixent com caure de nou en l'estat tristíssim de temps passats. I això depèn de l'Autoritat i de les classes directores.

No basta lo fet. Es precis afirmar dins

l'ànima del poble aquest amor a l'Ensenyança. Es precis que el qui el dirigeixen se convencin més de l'importància que representa per l'humanitat la cultura rebuda dins les escoles, factors més importants i delicats que no's pensa la generalitat dels homos, baix dels aspectes intel·lectual, moral i físic.

Es d'esperar que així serà. Per de prompte vèim que s'acorda demanar a l'Estat subvenció per fer Escoles i que se té en projecte una graduació interina en els edificis que té ara. També se tracta de la creació del *Certificat d'Estudis*, medi importantíssim per despertar l'interés dels pares i dels infants que podran obtenir un títol de 1.ª Ensenyança no sols gratuïtament, sino, a més, premiat.

Es tema aquest que mereix capítol apart i que tractarem un altre vegada.

ALTAIR.

HEM DE TENIR PRESENT.....

No sols els homes Doctes Catalans han faltat en no fer la traducció de molts llibres estrangers, que són utilíssims, però sí també han faltat en no escriure en català alguns llibres molt bons que han fet imprimir en llengua Castellana, o en Llatí, com si la Nació Catalana no meresqués, o no tingués la necessitat de ésser tan ben instruïda, com quiscuna de les demés.

Com no manquin Catalans que, de vegades, menyspreuen nostra llengua, cal advertir aquí, que la rusticitat, grosseria i manca de termes, que li imputen, provenen de dues causes. La una és que dites persones tenen el geni d'estimar més allò que és foraster.—Per la raó contrària hi ha Catalans que prefereixen la llengua Catalana a totes les demés, perquè sols estimen allò que és de sa Pàtria, o bé perquè, com que no estàn acostumats a oïr parlar altres llengües els apar que són dures, seques i eixarredes, singularment si no les entenen. La segona causa és, perquè hi ha poc esment en aquesta província d'ensenyar a parlar el Català, amb aquella perfecció i gentilesa que hauria de parlar-se.

M'apar que la llengua Catalana té un gran avanç, o una gran excel·lència sobre les demés, perquè té una gran aptitud i proporció per apendre i entendre les demés llengües; car l'experiència ensenya que els Catalans fàcilment entenen les Nacions Estrangeres i que amb facilitat aprenen de parlar son llenguatge.

(Això deia, lluny d'apassionaments polítics o partidistes, fa prop de cent setanta anys, l'eximi mestre d'estudi, **MOSEN BALDARI REXACH**. Són paraules tretes del seu llibre. «Instruccions per l'ensenyança de minyons», aparegut l'any 1849).

EL CARRER DE LES FILOSES

Amb les cases ruïnoses
i els tapials esbucats,
el carrer de les Filoses
evoca els dies passats.

Encara té l'ombra fina
de les parres dels portals,
mes no hi fila la fadrina
els bells llençols nuvials.

Amb la jaia tremolosa,
qui filava amb tant d'afany,
enterraren la filosa
i no'n refluí cap tany.

I del temps de la fusada,
qui té perfum d'antigor,
sols roman l'anomenada
del carrer evocador.

¡Qui l'hagués vist allavors!
No hi havia a cap carrer,
per filar-hi llargues hores,
rezer com el seu rezer,

tancat a la tramuntana,
d'on vé el mal temps hivernal
i obert a la mar llunyana
d'on vé l'embat estival.

Les afanyoses veïnes
s'hi ajuntaven a rodols
i l'estol de les fadrines
era el més bell dels estols.

¡Oh rotlades enciseres
de cabelleres com l'or
i de brunes cabelleres,
totes fresques com la flor,

al costat de les llanoses
cabelleres voleiants
de les rígides filoses,
a l'ull del sol radiant!

També aquí l'amor filava,
finament, el seu filat;
jove que s'hi arrambava
hi deixava el cô enganxat.

¿Quina no s'embadalia
filant somnis d'or i argent?
Aï! la tasca no retia
quan filava el pensament.

*Ma mare me fa filar
cada vespre una fusad
i no'm deixa anâ a colgar
fins que la tenc espiada.*

Dins el fossar ja reposa
qui cantava la cançó.
¿Què'n romàn d'aquella glosa?
Què'n resta d'aquella amô?

Oblidat a un cap de vila,
sobreviu a un món ja mort
el vell carrer que ara fila
el fil daurat del recort.

JOAN RAMIS D'AYREFLOR.

De l'«Almanac de les Lletres».

ALS NOSTROS SUSCRIPTORS

Per poder dur les notícies més d'hora hem disposat que *Ca-Nostra* surti solament de 4 planes, però dues vegades cada mes, el primer i tercer dissapte, per donar lloc a sa lectura els diumenges.

A les persones que se queixen de que a Inca no pugui aguantar-se un setmanari, com s'aguanta a Soller, Felanitx, Artà, Lluchmajor i altres pobles de la pagesia, los hem de dir que el dia que la ciutat d'Inca arribi a contribuir en docents suscriptors pel sosteniment de la publicació, aquest dia se convertirà en setmanari augmentant com es natural el preu d'abonament.

Eviarem *Ca-Nostra* a noves famílies i veurem quin cas mos fan.

Verament pareix falta de patriotisme el no poder sostenir aquí un petit setmanari, quant els inquers contribuexen tant en sostenir la premsa forestera, de tots els matèries, inclús la pornogràfica.

EL DR. CANETTI

Recorre els pobles de Mallorca fent propaganda i donant conferències sobre la curació de moltes de malalties per medi dels banyos de sol, D. Alexandre Canetti Meige Suis, establert a Madrid.

En les seves propagandes diu que un dels punts més bons del món per establir sanatoris de sol és Mallorca i que'l seu funcionament seria una font de riquesa per Mallorca, per la multitud de gent que acudiria aquí i consumiria els nostres productes.

Desitja que'ls Ajuntaments el subvencionassin per fer un viatge de propaganda per l'Havana i les Amèriques per dir-los les immillorables condicions que la nostra terra té per establir-hi sanatoris i fer girar les mirades aquí, primer per aportar capitals per fer grans hotels i grans sanatoris solars i tot seguit vendrien els malalts de per tot arreu del món al conèixer les benèfiques i saludables influències de la llum de nostre Sol

El Sr. Canetti vengué a Inca dia 8 de febrer i el mateix vespre donà una conferència an el Club Central i al Círcol d'Obrers Catòlics. L'endemà feu un'altre conferència an el Teatre, que va esser escoltada amb atenció per una immensa multitud que acudí al Coliceu.

A l'Iglesia de Sant Bartomeu

Les Religioses Gerònies en les coranthes que dedicaren, enguany, a la seva excelsa Mare, Santa Paula, se beneí solemnement un nou altar, sagrari, temple i tenda, que forma un conjunt molt artístic que sosprenqué en gran manera els feels assistents. La obra ha siguda etxecutada pel reputat escultor de l'art religiós D. Sebastià Alcover i esmentada per Mn. Antoni Artigues de Felanitx, que ha costeat el Sagrari i ha predicat els tres dies.

Foren padrins d'aquestes joies D. Miquel Mir i l'Excma. Senyora Marquesa de Vivot, don Marià Morell i donya Mercè Gómez, don Llorenç Nicolau i donya Juanayna Reus.

Inaugurant joies tan precioses escusat és dir si hi tiraren el resto les bones religioses perque les coranthes sortissen lluïdes i solemnes.

† NOSTROS AMICS DIFUNTS

El M. I. Sr. D. Mateu Garau

A la matinada del 18 de Febrer, morí a Ciutat, després de llarga malaltia, sufrida amb resignació cristiana, el Canonge Penitencier, M. I. Sr. D. Mateu Garau, fill de la ciutat d'Inca.

Era sacerdot de molta exemplaritat que cumplia feelment la seva missió altíssima. Desde l'any 1881, que fou ordenat de prevere, fins que obtengué mediant oposicions la canongia, durant aquets 19 anys, recorregué tots els càrregs de cura d'ànimes que puga tenir un Ministre del Senyor.

Fou vicari *in capite* de Son Sardina, coadjutor de la Parròquia de Santa Creu, Cura Regent del poble de Calvià, Ecònom de Puigpunyent, i més tart de Sant Miquel de Ciutat, i en 24 d'Abril de 1899 fou nomenat Rector de la mateixa parròquia. Per tot es destexinava per la cura espiritual a

ell confiada, per tot tenia gran fretura del dò de la paraula de Deu, amb aquell zel, aquella claretat d'idees i consició llampanant que tant el caracterisava i distingia, com orador sagrat de gran volada.

Entre els molts de caires bons que tenia, de que s'en poria parlar llargament, no volem deixar de consignar que impulsava i favoria les vocacions eclesiàstiques, puis tres dels seus més acostats són preveres i altres que en cursen sa carrera, donant aixis nous operaris a la vinya de Deu.

Sa mort és estada molt sentida, principalment a Inca i Ciutat. A més de la manifestació de condol feta allà, integrada pels seminaristes, clerge i capítol de la Seu i d'un immens concurs que assistí a ses exèquies, a Inca també se va fer un funeral en sufragi de s'ànima que va esser assistit per totes les classes de la societat inquera.

Acompanyam amb el sentiment a sa distingida família, mentres pregam per l'etern descans de la seva ànima, perque el Senyor, a qui servia, li concedesca el premi dels juts. Amen.

Principals acorts de l'Ajuntament

Dia 19 d'octubre, a proposta del Batle D. Miquel Pujades, s'acorda axecar la sessió en senyal de dol per la mort del Poeta Mallorquí, Mossèn M. Costa i Llobera, i enviar una lletra de condol a sa família.

El Conseller, D. Pau Morey, proposa també acordar posar el seu nom a un dels carrers principals de la població, i el Sr. Duràn, que se doni el condol a D. Juan Alcover, com a representant de les lletres mallorquines.

Entre parlaments encomiàstics de la virtut i ciència del Dr. Costa i amb l'assentiment de tots, se acordaren aquestes propostes.

Dia 25 de gener, a proposta pel Sr. Duràn s'acorda fer la Bandera de Mallorca per posar-la al frontis de la casa Consistorial.

Dia 25 de febrer, a proposta i dictàmen de la Junta de Primera Ensenyança, se acorda demanar al Govern la construcció d'un edifici per escoles, i al mateix temps oferir-li un solar de mitja corterada (que l'Ajuntament ja poseiex) i els mitjans necessaris per fer les parets mestres, d'uis de Son Penya.

—L'Ajuntament acordà dins el febrer fer parar unes obres en construcció de D. Gregori Balaguer, per no tenir la deguda autorizació.

—Els presuposts municipals formats per la Comissió d'Hizenda, pel pròxim any econòmic 1923-1924, quedaren aprovats pel Consistori.

En el de gastos hei figuren consignades unes set mil pessetes per l'aument del contingent provincial imposat per la Diputació; quatre mil per la confecció del plà general de rassants i alineacions, o sia, reforma i aixamplament de la ciutat; mil per premis a bandes de música; i altres partides per acabar el jardí de la plassa d'Orient, per restaurar el saló de sessions, construint un balcó de cap a cap del frontis de la Consistorial, i per augmentar la guardia municipal ab una plassa més.

El presupost d'entrades quedà augmentat ab tres arbitres: un que gravarà els automovils i cotxos de lujo, un altre demunt els permisos d'espectacles públics i el de la plassa de bestia. Aquest darrer no'l cobrava el Municipi, perque fou cedit temporalment an el contratista que construí la caseta central.

Ab bon acert, s'han exceptuat del pago del impost municipal les funcions líriques, de comedi i dramàtiques representades per companyies de cartell en capital de província.

LLIBRERIA

DERRERES OBRES REBUDES

Escuelas Nacionales CUESTIONARIO GUIA para preparación de estas oposiciones con varios formularios de solicitudes y otros documentos de interés —(2 pessetes, venal an aquesta llibreria)

MEMORANDUM para Catedráticos, Profesores, Maestros, Opositores y Estudiantes *Labor est Virtus* publicado por la Enseñanza —(2 ptes. venal an aquesta Llibreria).

RONDAYES MALLORQUINES d'En Jordi des Recó (Mn. Antoni M.ª Alcover) ab dibuixos d'En Francesc de Borja Moll, Tom IV, segona edició. (Dues pessetes, venal an aquesta Llibreria).